

A BUDAI LUTHER-SZÖVETSÉG EGYHÁZI ÉS POLITIKAI HETILAPJA

FŐSZERKESZTŐ

Dr. SZLÁVIK MÁTYÁS
BUDAPEST, IX., JURÁNICS-U. 13

ELŐFIZETÉS FÉLÉVRE 3 PENGÓ

A BUDAI LUTHER-SZÖVETSÉG

58141. SZ. POSTATAKARÉK-CSEKKSZÁMLÁJÁRA KÜLDENDŐ
KIADÓHIVATAL BUDAPEST, DONÁTI-U. 49., II. EM. 15

FELELŐS SZERKESZTŐ
ÉS KIADÓ

HÜTTL ÁRMIN
BUDAPEST, I., VERBŐCZY-U. 28

Keressétek először az Isten országát és annak igazságát!

Máté ev. VI. 33

Bizodalom az Urban

»Nem halok meg, hanem élek és hirdetem az Urnak dolgait.«
118. zsoltár 17. v.

Ezen igét írta fel négyszáz év előtt D. Luther Márton Koburg várában való szobájának falára, mikor az augsburgi birodalmi gyűlés idején ott tartózkodott. Sok nehéz órát ért ott. Betegség, házi bajok lepték meg. Az is gyötörte, hogy nem állhatott Augsburgban a harci porondon az evangélium ügyéért küzdők sorában és nem tehetett férfias vallást hitéről a föld nagyjai előtt. A hírek, melyeket Augsburgból kapott, napról-napra nyugtalanítóbbak voltak. Súlyos belső küzdelmek dultak lelkében. És fiatal farsa, Dietrich Vitus, ép e napokban mégis azt írhatta Melanchtonnak: »Nem tudom eléggé csodálni, hogy ez a férfiú e szörnyen keserves időkben mily állhatatos, vidám, hit- és reményteljes magatartást tanusít.« Micsoda bizodalmat, mily hatalmas bátor hitet sugároznak azok a levelek, melyeket Koburgból Augsburgba írt. Ami őt mindig újra megerősítette, ami őt nyugodttá és vidámmá tette, hogy meg erősíthette azt, ami már halni készült, ez az Isten nagy ígéreteinek gazdagsága volt, melybe belefogódzott, melybe imádkozó lélekkel újra meg újra elmerült. Mily sokszor pihent meg tekintete azon az igén, melyet a falra írt: »Nem halok meg, hanem élek és hirdetem az Urnak dolgait.«

Ez az íge kíséren minket is e napokban, melyeket ez összejövetelben átélünk. Itt nincs falunk, melyre azt felirhatnók. Álljon azért mindig lelki szemünk előtt felírva és adjon nekünk erőt az örömteljes hitvallásra és bizonyágtételre.

Mi célból gyülekeztünk össze Augsburgban? Jubilálni akarunk. Atyáinknak a hitben való nagy tetteről akarunk megemlékezni, melyet e városban végbevittek egykoron ezen ige (119. Zs. 46.) szerint: »A királyok előtt szólok a te bizonyágtételről és nem szégyenülök meg.« Magunk is bizonyágot akarunk tenni, hogy atyáink ezen hitvallása mellett szilárdan megállunk, hogy ez az a biztos alap, amelyen állunk, hogy benne az isteni örök igazságot látjuk, mely egyedül képes az emberiség bajait meggyógyítani. Együttal jó munkát is akarunk végezni, mely ev. egyházunk egyetemének, mely e hitvalláson épült, javára szolgáljon. Nemde mindezen szándékunkhoz, úgy az ünnepléshez, mint a munkához, a hitvalláshoz úgy, mint a bizonyágtételhez elsősorban az az örvendező bizonyosság, az a megrendíthetetlen bizodalom szükséges, hogy amit ünnepeünk, nem a múlté, hanem övé a jövő; hogy mi nem harcolunk egy elveszett állásért és nem kell titkos kétségekkel viaskodnunk, hogy nem dolgozunk-e hiába. Ilyen gondolatok nem egyszer kísértik meg lelkünket. Napjaink sok jelensége ébreszthet kételeyeket bensőnkben. Az ősi egyház napjai óta meg nem volt kor, melyben a világ gyűlölete az evangéliummal szemben oly leplezetlenül nyilvánult volna meg, mint a jelenben. Ha evangélikusok találkoznak napjainkban, gondolataik önkénytelenül is keletre szállnak, erősen szorongatott testvéreinkhez. Oroszországban az egyház a keresztség alatt él. A hatalom birtokosai ott pusztulásra szánták. Az Antikrisztus felemelte fejét. Ki tudja, mikor esik el nálunk is az, ami a gonoszság titkait még feltartóztatja. Hütlenség és hitszegés

gyülekezeteinkben is mind gyakoribb. Népünk életéből az evangélium kovászát mindig jobban és jobban kiszorítják. Még népegyháznak nevezük magunkat, de kérdés, hogy meddig lesz ennek a névnek benső jogosultsága. Nem inog-e lábunk alatt a föld? Van-e értelme a jubileumnak? Igen, van-e értelme, hogy küzdjünk egy ügyért, amelyről e világ már kiállította a halotti bizonyítványt?

E kételyek okozta sötétségbe beleragyog az ige, mely egykor Luthert is megvigasztalta Koburg várában: »Nem halok meg, hanem élek és hirdetem az Urnak dolgait.«

De szabad-e nekünk ezt az ígét evangélikus egyházunkra vonatkoztatnunk? Igen, szabad ezt tennünk. Olybá vehetjük, mint annak az Urnak biztató ígétét, aki azt mondta az ő egyházáról, hogy azon a pokol kapui sem vehetnek diadalt.

»Nem halok meg.« A hit mindig szemben áll a látszattal. A zsolttáríró nem beszélne így, ha a látszat nem emlékeztetné a halálra. Mivel az igazság mindig a kereszt alatt áll, ezért tűnik fel mint valami haldokló. De az igazság nem hal meg. Mert Isten ügye. Ezt bizonyítja a történelem. És épen a mi templomunk története is. Itt a mi templomunk korusán, melyben most egybegyűltünk, 1518 októberében de hányszor térdelt a mi Lutherünk és viaskodott imádságában az Istennel — mint egyedülálló tanuja egy igazságnak, mely halálra ítéltnék látszott — és 12 évvel később vajjon nem innen hangzott el ez az igazság királyok és fejedelmek előtt oly erővel, hogy

semmi földi hatalom nem tudta elnyomni!? És azután épen egy századdal az igazság megint közel állt a sírhoz, — ebben a templomban elnémultak a mi evangélikus hitünk énekei, ide bevonult a jezsuita rend — és alig néhány évre rá a győzelmes svéd király, Gusztáv Adolf, e templom szószéke alatt ült, melyről udvari prédikátora a 12. zsolttár ez ígét hirdette: »A szegények elnyomása miatt, a nyomorultak nyögése miatt legott felkelek, azt mondja az Ur; biztosságba helyezem azt, aki arra vágyik.« Nem állt-e a mi templomunk falain felírva: »Nem halok meg, hanem élek? A mi evangélikus egyházunk nem hal meg addig, amíg megőrzi a drága kincset, mely reábiztatott, míg kitart az élő Istennek örök evangéliuma mellett. Ha eltér ettől, akkor az Ur is az ő gyertyatartóját kimozdítja helyéből. (Jelenések k. 2, 5.) De amíg hűségben kitartunk mellette, jogunk van azt az ígét egyházunkra vonatkoztatni, s azért jogunk van, hogy atyáink hitben való tettét — vagy hogy Luther szavával fejezzem ki magam: Istennek nagy csodadolgát, mely ama napokban itt történt — vidáman ünnepeljük, örömmel és jó reménységgel dolgozhatunk abban a bizonyosságban, hogy munkánk nem hiába való az Urban. (I. kor. 15, 58.)

E bizodalomban ünnepeljünk és dolgozzunk! Isten pedig áldja meg e napokat! Ő erősítse meg általuk hitünket és segítsen meg minket, hogy méltóképen hirdessük az ő dolgait! Ámen.

Augsburg, 1930 szept. 23.

Elmondta a Szt. Anna-templomban: **D. Schiller**

Őszi poézis

Irta: *Immendingen Mihály*

Vidos doktornak izlett a tea. Kapott még egy csészével. Az is izlett. Látszott az arcán, ahogy kavargatta és félszemmél a Kovács Magdust figyelte. Aki egy kicsit megkésve jött. Akinek egy kicsit pityergőre állt a szája, ahogy átvette a kis cselédlányától a bugyrot, amit az cipelt utána.

Az asszonyok, lányok kinevették: mi ütött hozzád? De csöndes vagy, Magdus.

— Hát igaz is... — és csak rakosgatta — a Vidos doktoré mellé került véletlenül — a holmiját.

— Nohát — kiabálták összevissza, — nem sokáig áll már a világ, a Kovács bácsi megvált a bekecsétől.

Ráismertek a Magdus édesapjának az elválhatatlan téli bekecsére. Aztán a többi ruhájára. Még a botosa is itt van. Simogatták mintha csak a kedves öreg ur maga is benne lenne a ruháiban.

De a Magdus nem sok ügyet vetett rájuk, beszélhettek neki. Mikor kiürült a zsák, jóformán egészen síróra fogta a dolgot és könnyek között küldte el a kis cselédet: ne félj Bözsi, semmit se félj!

— Aztán mi félni valója van a te Bözsidnek, Magdus?

— Képzeld, Vilma néni, az édesapám akarja dobni. Sok a költség. Összebb kell huznunk

a háztartást. Ezt az ócska ruhát is erővel kellett lehuznunk róla. Hogy — azt mondja az édesapám, — hogy ő ezt még egypár esztendeig is elhordja. Aztán azt mondtam neki, hogy ebben a ruhában többet nem megyek vele a Tátrába. Arra ideadta. És ha a Bözsi most a tél küszöbén elküldi, akkor meg éppenséggel egyáltalán még őt sem engedem el a Tátrába...

— Nohát! De ilyet... — ezt Vidos doktor szólt közbe, de olyan hangos széjjeltáráásával a csodálkozó kezeinek, hogy ettől a Vilma néni menten ott hagyta a Magdust és őt nézegette vizsgálódó nézéssel.

— Vidos doktor, maga nem Dénes? Igen? Akkor te az én Irma lelkennek a fia vagy. A soproni felsőben jártunk együtt az édesanyáddal. Ilyen »nohát, de ilyet...«-re csak ő tudta ezen a világon összecsapni nagy csodálkozásra a két kezét. Te akkor most negyven esztendő vagy. Csak harminckilenc? És már ilyen szép állásod van? És mi van a birtokotokkal? A Miklós öcséd kezeli, ugy? Az édesanyád vezeti a háztartását. Nem? Hát házas a Miklós? Hát mért nem? Kár értetek! A Bözsi vezeti a háztartást az édesanyád mellett? Ki ez? Nem tudtam, hogy lánytestvéretek is van. Nincs? Hát akkor ki az a Bözsi?

Vallott ez a szegény ügyész. Mint a karikacsapás. Itt tanulhatott még a maga mesterségéből.

Egyháziegyelem

Az egyháztagok fegyelmezéséről szóló egy javaslatot küldtek be nekem, mely javaslat a legközelebbi egyetemes gyűlés elé van terjesztve.

Ennek az egyházfegyelmi szabályzatnak célja fegyelmi eljárást megalkotni az evangélikus egyháznak egyházi hivatalt nem viselő tagjai által elkövetett egyházi természetű vétségeire.

Előrebocsátja a javaslat, hogy nem megtorolni kívánja az egyháztagok vétkes eljárását, de ott, ahol a büntetésekről intézkedik, ellenmondásba jön ezen szándékával, mert mint legfőbb büntetéssel, az egyházból való kirekesztéssel, tehát excommunicatióval akarja büntetni a fegyelmi szabályzat ellen vétkezőket.

A javaslat szerint az egyházfegyelmi ellen súlyosan vétkeznek azok az egyháztagok, akik:

a) evangélikus hitéletünket, valamint egyháztagsági kötelezettségeiket megátalkodottan elhanyagolják;

b) az atyai vagy gyámi hatalom alatt álló gyermekeik vallásos és erkölcsi nevelését súlyosan elhanyagolják;

c) az állam büntető törvényeibe, vagy a keresztény erkölcsökbe ütköző magatartásukkal botrányt okoznak;

d) születendő gyermekeiknek más vallásban leendő nevelésére kötelező nyilatkozatot adnak;

e) kiskorú gyermekeiknek más vallású egyénnel kötendő házasságához, anélkül adják beleegyezésüket, hogy kötelező ígéretet vennének gyermeküktől, hogy a d) pontba ütköző nyilat-

kozatot nem tesznek, valamint, akik az ilyen házasságot megkötő nagykorú gyermeket minden erejükből nem törekszenek rábírni arra, hogy ily nyilatkozatot ne adjon;

f) akik egyháztanácsossá választatván, e minőségükből folyó kötelezettségeiket súlyosan elhanyagolják.

A vétkekesség megállapítása végett külön eljárást tervez a javaslat, meghatározza a fegyelmi hatóságokat és a büntetéseket, amelyekkel a vétkes fél sújtandó.

Mielőtt az egyes büntetendő vétségekre megjegyzéseimet megtenném, annak a nézetemnek akarok kifejezést adni, hogy ez a fegyelmi eljárás részben felesleges, részben káros és felekezeti érdekeinkbe ütközik.

Felesleges azért, mert ezt az egyházfegyelmi kérdést Máté evangélioma (18, 15—17.) szerint már Krisztus urunk elintézte a következőkkel:

»15. Ha pedig a te atyádfia vétkezik ellened, menj el és dorgáld meg őt négy szem közt; ha hallgat rád, megnyerted a te atyádfiát.«

»16. Ha pedig nem hallgat rád, végy magad mellé egyet, vagy kettőt, hogy két, vagy három tanu vallomásaival erősítsd minden szót.«

»17. Ha azokra nem hallgat, mondd meg a gyülekezetnek. Ha a gyülekezetre sem hallgat, legyen előtted mint a pogány és a vámszedő.«

A gyülekezetből való kizárást tehát nem követeli a Megváltó, annál kevésbé az egyházból való kirekesztést. A vétkezőket megvetéssel sújtja. Ezt mi is megtehetjük, fegyelmi eljárás nélkül is.

A mi egyházunk a Megváltó által előírt intést

— Még a háboru előtt vizsgálóbíró voltam Erdélyben . . .

— No és a vizsgálóbírónak nem szabad házasodnia?

— Én akartam Vilma néni — adta elő a mentő körülményeket a szorongatott Dénes gyerek. Már azon a ponton voltam, hogy nyilatkozom . . .

— Aha! — fogta meg az Emma néni — de kisült, hogy nincs a leánynak pénze!?

— Hogy nincs neki, azt úgyis tudtam. Törvényszéki bíró volt az apja. Olyan helyen keresni való pénz nincsen. Meg volt nekem magamnak — hál' Istennek — elég.

— Akkor hát nem vallatlak tovább. Mondd el összefüggő előadásban magad! De értelmesen, — tette hozzá elnöki jogán a Vilma néni.

— És egy kicsit hangosabban! — egészítette ki az Emma néni. De el nem árulta volna, hogy már egy kicsit nagyot hall.

— Ti pedig, asszonykák-lányok egy kicsit szaporábban azzal a tüvel, meg ollóval. A fületekkel hallgassátok, ne a kezetekkel, vagy éppenséggel — ez neked szól Magdus — a szemetekkel. Mert különben megvonom a szót Dénestől.

Karin Michaelisnek, az európai hírű dán írónőnek még él Thuro szigetén a kilencvenen felüli édesanyja, akinek a lánya büszke örömmel szokta elküldeni a maga regényeit. Mikor legutóbb hosszú idő után megint ellátogatott az öregasszonyhoz,

a legnagyobb meglepetésére látta, hogy az ő szép, az élet mélységeiből vett regényeiből csak az elsőnek az eleje van felvágva, a többi pedig szépen megtörölgetve, de felvágatlanul áll sorjában a könyvespolcon.

— Hát édes lányom, nem szeretem én azt, hogy te ilyen hiábavalóságokat irkálsz itt nekem össze-vissza. Ilyeneket kell írni, így kell írni! Ide nézz, olvasd! — és azzal átadta a lányának a maga legujabb elbeszélés kötetét.

Abban grófok, hercegek és lovagok mondtak egymásnak és az udvarhölgyeknek és bárókisaszszonyoknak nyájas szép dolgokat és szent életű, derült lelkiismeretű püspökök jöttek-mentek és beszéltek és a történetké végén mindig győzött az igazság és diadalmaskodott a jó és akik egymást igazán szerették, azok ha sok megpróbáltatások után is, de végül mindig egymáséi lettek.

— Lányom, így kell írni!

Vidos doktor regénye azonban az életből való volt.

— Szóval azzal mentem fel aznap, hogy nyilatkozom, — kezdte Vidos doktor az összefüggő, értelmes és eléggé hangos vallomását. Lehet, hogy már várták is. Az édesanyám azonban egészen bizonyosan várta. Máris eljárt az idő felett — sürgetett a leveleiben. Akkor 27 éves voltam. Édesanyámnak már ez is: »eljárt az idő felett« volt. Már az ő kedvéért is be kellett csengetnem.

és megdorgálást egyházi alkotmányunkban kötelességévé teszi a lelkésznek, aki a megintést és dorgálást a cura pastoralis alkalmával gyakorolja és súlyosabb esetekben az E. A. 121. §-a szerint a püspök tesz eleget az evangéliom parancsának.

Ami egyébként a javaslatban felsorolt fegyelmi vétségeket illeti, következő észrevételeim vannak:

Egyáltalában nincs meghatározva, mi képezi az egyháztagok kötelezettségeinek és a hithűség súlyos megsértését és így attól lehet tartani, hogy a fegyelmi hatóságok a különböző világnézetek hatása alatt különböző álláspontok szerint fognak ítélkezni. Így megeshetik, hogy súlyos kötelességszegésnek fogják minősíteni azt, ha az egyháztag a templomba nem jár, a csodákban nem hisz, vagy ha egy dogma tarthatatlanságát vitatja. A gyermekek vallásos és erkölcsi nevelésének elhanyagolása, mint fegyelmi vétség a család békéjét megbolygató kutatások nélkül nem lesz megállapítható. Az állami büntető törvényekbe és erkölcsökbe ütköző magaviselet megtorlását pedig az állami hatóságra lehet bízni. Ami a gyermekek vallására vonatkozó nyilatkozatoknak és ténykedéseknek fegyelmi uton való megállapítását illeti, a fegyelmi eljárás és ítélet célra nem fog vezetni, mert a vétséget megállapító határozatnak nincs szankciója és mert az utolsó remedium gyanánt felállított kirekesztés nemcsak célhoz nem fog vezetni, de sok esetben azt fogja eredményezni, hogy a kiközösítéssel fenyegetett egyháztag meg fogja előzni azt az egyházból való önkéntes kilépéssel, amihez állami törvényünk sze-

rint joga van. Sőt attól lehet tartani, hogy a fenyegetett egyháztag örömmel fogadja a kirekesztést, mert ezzel az egyházi terhektől való hozzájárulási kötelezettsége alól felszabadul, amit az önkéntes kilépés esetében a törvény szerint még öt évig viselnie kellene.

A kötelességei ellen vétkező egyháztanácsost az egyháztanács fegyelmi eljárás nélkül is mérőhatja és a közgyűlés többé meg nem választja.

A reversalisokkal való visszaéléseket nem lehet másképp megszüntetni, mint a reversalikok érvényének törvény általi megszüntetésével. Ezt és a *sexus sexum sequitur* elvének törvény útján való visszaállítását kell sürgetnünk! Az egyházi fegyelemről tervezett törvényjavaslatot elutasítandónak vélem.

Sztechlo Kornél

volt egyetemes ügyész

Fogadalomtétel a Reformáció emlékünnepe

Irta és elmondta október 31-én templomunkban
Boór László rg. VI. o. tan.

A reformáció nagy napjának az évfordulóján, mélyen átérezzük vallásunk hitelveit és tanait és lelkünkben fohászunk Istenhez, hogy hallgassa meg könyörgéseinket, amelyekkel hazánk, egyházunk, szüleink, felebarátaink és a magunk üdvéért eléje járulunk. Fohászkozás közben — lelkünket vizsgálván — látjuk, hogy bár nagy bűnösök vagyunk, Isten mégis meghallgatta

Fel sem tűnt, hogy nem az örökké mosolygó Bözsi nyitott ajtót.

— Nohát, de ilyet... — tárta szét csodálkozásra a két kezét a Magdus a lányok asztalától.

— Hát már mindenki Bözsi lesz ebben a tengerész regényben, — fogta fel a Magdus szavát a Vilma néni. — A Magdusé is Bözsi, az édesanyádé is Bözsi, most meg már ez is Bözsi?

— Azért csaptam össze az imént én is a kezem, — magyarázkodott Vidos doktor — hogy még a Bözsi is stimmel.

— Még az is? Hát még mi?

— Ez az éppen, hogy — hál' Istennek — más egyéb semmi sem stimmel, — kezdett belezavarodni Vidos doktor az összefüggő értelmes előadásba. De mikor egyszer mindig megzavarták. Szóval a ház kisasszonya, a kiszemeltem segítette le mindenáron a kabátomat. Ragyogott az arca: ma jött le a fater elnöki kinevezése, ujságolta. Eddig ezt a Fater szót sohasem hallottam a szájából. De még jobban meglepett egy szép bunda, ami ott lógott a fogason. Az akkor még nagy dolog volt. Nem úgy mint most, ebben a szegény világban. A kisasszony elmondta, hogy az övé. Eldicsekedett vele, hogy milyen nagyszerű gazdaasszony. Eladta a régi télikabátját, a madr, meg a Fater minden tiltakozása ellenére azoknak is minden régi ruháját, egy kicsit még hozzáraktak és kikerült az új bunda.

— Nem vagyok én egy értelmes, fess kis nő?

— így ezekkel a lehetetlen, soha nem hallott szavakkal.

— Az vagy, az! — de ezt csak magamban gondoltam. Hanem a nyilatkozást egy kicsit eltoltam.

— Emiatt? Hisz ez egy nagyszerű lány lehetett!

— Lehetett Vilma néni, lehetett, tőlem lehetett. Egy igazi élelmes, fess kis nő. De ez utóvégre csak a bevezető volt. Az első fékcavarítás a szíven.

— Hüh! Hogy mondta ezt? Maga Dénes mindig ilyen poétikus? Vagy csak ilyenkor ősszel? Az őszi szélnek bus szimfóniája...

— ... halált kajátott a természetnek, igenis kérem alázattal. Nem vagyok én is egy fess kis fiu?

Közben előkerült az édesapja is, a Fater, akire a madr akkor segítette rá a házikabátot. Az arca össze volt vagdalva és én gratuláltam neki. Káromkodott mint egy antialkoholista. De nem a sebhelyek miatt, amik amugy is elég harciassá tették az arcát, sem a gratulációnak miatt, hanem a fekete foltok miatt, amik az ingje ujján voltak.

Közös borbélyunk volt vele, a Tományi mester, akit én becsipve még sohasem láttam. Hogy eltereljem a figyelmét a fekete foltokról, ezt meg is mondtam neki.

— Bátyám én azt a Tományit még soha becsipetten nem láttam.

(Folytatjuk.)

kéréseinket s minden jóban és áldásban bőven részesített.

A mai nagy napon, amidőn az ágostai hitvallás négyszázadik évfordulóját is ünnepeljük, szükségét érezzük annak, hogy igaz bensőséggel és szilárd akarattal fogadalmat tegyünk a Mindenható Istennek. *Fogadjuk*, hogy mindig alázatos és szótfogadó gyermekei leszünk és iparkodni fogunk velünk szemben gyakorolt atyai jótéteményeit istenfélő étellel, buzgósággal, a jónak és nemesnek szeretetével és ápolásával meghálálni. *Fogadjuk*, hogy ágostai hitvallásu evangélikus Anyaszentegyházunknak, amelyért őseink szóval-tettel és véráldozatokkal oly sokat küzdöttek, hűséges tagjai fogunk maradni. *Fogadjuk*, hogy — mások vallásos meggyőződésének megbecsülése mellett — oda fogunk törekedni, hogy vallásunkat mindenki tiszteletben tartsa s *fogadjuk*, hogy (vallásunkat) egyházunkat minden támadás ellen meg fogjuk védelmezni.

Fogadjuk, hogy egyházunk tanítása értelmében is mindig önfeláldozóan fogjuk szeretni hazánkat s ha kell, vérünket is áldozzuk Trianonban megcsontított hazánk feltámaszásáért, az ezeréves egységes Magyarországért.

Kérünk, Mindenható Isten, adj kitartást és erőt, hogy szívünk mélyéből fakadt fogadalmunkat megtarthassuk és jószándékainkat szent Neved dicsőségére megvalósíthassuk. Ámen!

A kereszténység első századai*

A kereszténység keletkezését és terjedését a történetét nagyon nehéz közvetlenül a forrásokból kiolvasni. A források töredékes adatokat nyújtanak. Ezeknek az adatoknak a valósága és a hitelessége sem áll mindig vitán felül. Az első feladat tehát a kritika. De ha azt is megrostáljuk, amit a régiek beszéltek, akkor még nagyobbak lesznek az áthidalandó hézagok és még nagyobb feladat az áthidalásuk. Ilyen körülmények között az őskereszténységgel foglalkozó teológia jórészt irodalomtörténeti és történeti kérdések boncolásából áll, pozitív eredménye meg éppen kevés van. Arról, hogy a dolgok hogyan történtek, inkább elképzeléseket nyújt. Pontos és megbízható leírásokkal sem magát, sem az eredményei iránt érdeklődőket nem hitegeti.

Pedig a híveknek és a közönségnek ez kell. Eredmény és hiteles történet. A legtöbb ember nem kérdi, hogy hogyan jut a tudomány eredményekre. Nem is kíváncsi rá. Ha valaki be akarja vezetni, vagy fel akarja világosítani, egyenesen elzárkózik az ilyen törekvések elől. Neki hagyjanak békét! Neki ne zavarják meg a fejét! Csak az igazat, a valóságot mondják meg.

Már pedig ez a legnehezebb. Így jut a tudomány abba a helyzetbe, hogy a legnagyobb és a legkényesebb problémákat valósággal tömondatokká egyszerűsítve Rénytelen olyan emberekkel

közölni, akik tudni sem akarnak arról, hogy milyen nehéz és milyen fáradságos ezeknek az eredményeknek az elérése. Az egyik olvasó szeme átsiklik a kritikai kérdéseken s csak az eredményekre kíváncsi, a másik unja a sok idézetet és a szentirási helyek felsorolását, a harmadik nem szereti a sok kerülgetést: valamennyinek tiszta és világos eredmények kellenek. Erre a munkára kevés ember vállalkozhatik. Tudósnak is kell lennie s ezenfelül olyan stilisztának is, aki nehéz mondatok helyett a legbonyolultabb gordiuszi csomókat is tömondatokkal vágja ketté. De azért akad ilyen is. A protestáns teológia tünedezőben levő generációja különösen gazdag ilyen talentumokban. Wellhausen mestere volt a körmönfontóságtól undorodó egyszerűségnek. Harnack is ugy meg tudta markolni a problémákat, hogy azok recsegtek és ropogtak a keze alatt. Bousset ropant sokat tudott s ahhoz is értett, hogy kellett minden új felfedezést bevinni a köztudatba. Jülicher, Weinel, Wrede, Schweitzer és még az étellel és a közönséggel állandó kontaktusban álló tudósok egész sora, maradandó becsü művekben szolgáltatott annak bizonyosságát, hogy az egyház népének nemcsak joga az, hogy megtudja az igazságot, hanem kutatásai eredményét mesteri módon közölték is vele.

Walther Classen nem tartozik azok közé, akik uttörő kutatásokat végeztek. Csak népszerűsítette azt, amit nagy tudósok felismertek. Ebben azonban elsőrendű dolgokat is alkotott. Az a kis könyve, amiben Jézust a modern világba állította, mintha ma is élne («Christus heute, als unser Zeitgenosse» 5. kiad.!) — két szempontból is remek volt. Először, mert Krisztus szívével érzett és Krisztus igazságait szólaltatta meg. Másodsor meg azért, mert látta a mi életünk vérző sebeit és azokra az evangélium balzsamát javallta orvosságul.

Az az új munkája, amely most jelent meg s amely előttünk fekszik, a kereszténység első öt századát öleli fel. Szintén nem tudóskodó munka. Csak eredményeket ad s oly egyszerűen beszél el a dolgokat, hogy könyve elolvasása nem munka és nem fáradság, hanem gyönyörűség. Alapvető része természetesen Jézus élete és halála és az apostolok élete, de azután sorra felvonulnak az egyház első nagyjai, Irenaeus, Tertullianus, Origenes, Arius és Athanasius, Augustinus, Cassiodorus és nursiai Benedek is. Ezt a hatalmas anyagot röviden, szemléletesen, a lényegét kiemelve dolgozza fel. Műve Jézusról szóló részének különös érdekességet ad az, hogy helyi vonatkozásokkal, egy palesztinai utján szerzett tapasztalataival tüzdéli meg.

Álláspontja a mostanában kissé fölényesen lekicsinyelt liberális teológiáé. Palesztina és Kiszázia közvetlen hatása alatt ez az álláspont teli és élénk színeket nyert s valószerűség tekintetében is növekedett. A tényekkel egyként nem számoló maradiság és túlzott szkepsis álláspontja közt a valóságig hatoló radikalizmus bélyegét magán hordó munka meggyőző, kellemes és sok tanulságot nyújtó olvasmány.

Sz. L.

* Walther Classen: Eintritt des Christentums in die Welt. 433 l. Leopold Klotz Verlag, Gotha 1930. Ára 12 mk.

A lélekről

Ha így mondom: van lelkem, —
E szó fogalma rossz,
Mert ez esetben az egyén,
A test lesz, nem pedig én,
Ki a lélek vagyok.

Fordítsuk meg a tételt:
Van testem. — Így tehát
Csupán csak szolgálom ő nekem,
Ki nem bírhatja sohasem
Az elsőbbség jogát.

Ki magáról nem tudja,
Hogy lélek, — az nem él,
Mert csupán testi léte van,
Akit szolgál minduntalan,
Mint egy szegény cseléd.

Vitovszky István

Istentiszteleti rend a budai ev. templomban

November hó 9-én 9 órakor ifj. istentisztelet: Hüttl.

11 óra 15 perckor rádiós istentisztelet: Szücs Sándor magyaróvári lelkész. Énekel a Lutherszövetség Vegyeskara. Karnagy: Mikus Csák István.

November 16-án 9 órakor ifj. istentisztelet: Reif.

10 órakor német istentisztelet: Mohr Henrik h. lelkész.
11 órakor magyar istentisztelet: Mohr Henrik h. lelkész.

Kereszteltük: Lakos Éva Kata'nt, Marton György Istvánt.

Eskettük: Rozinek Arturt Heinrich Gertruddal.

Temettük: Potzik Lászlót, Suhajdy Klementinát, Schädel Albertet, Guoth Eminét, Engelhardt Leonhardot.

Bethaniai Mária halálával súlyos veszteség érte lapunkat. Nem fogjuk többé olvashatni azokat a finom írásokat, melyek egy mély hitű, világosan látó, gyengéd érzésű női lélekből fakadtak, hogy építsék a szeretetnek, a békességes összetartozásnak, az Istennek országát. Hosszu és súlyos szenvedés után, megerősödve az Ur szent vacsorájával, hagyta itt családját, egyházát, hegyen épített városunkat. Temetése október 29-én volt nagy részvét mellett a farkasréti temetőben. A bucsubeszédet szerkesztőnk mondotta Lukács ev. 10, 38—41. alapján. Kérjük az egek Urát, adjon az elköltözött drága léleknek helyet a megdicsőültek hónapban, hátramaradott kedveseit pedig fedezze be az Ur az ő atyai irgalmával!

Dr. Szlávik Mátyás, lapunk főszerkesztője, ny. theol. dékán-tanár, okt. 24-én töltötte be teljes testi épségben és erőben 70-ik életévét. Ez alkalomból sok helyről számos üdvözlés érkezett hozzá a fővárosban tartózkodó volt tanítványai és jóbarátai meleg ünnepségben részesítették. Mi is őszinte tisztelettel köszöntjük a fáradhatatlanul munkálkodó jeles férfiut és kívánjuk neki, hogy az Isten atyai gondviselése örködjék tovább is fölötté és engedje meg neki, hogy még sokáig buzgólkodjék a nemes munkában Isten országa dicsőségére, a haza javára és családja és barátai öröme. Ad multos annos!

Látogassuk meg a **Protestáns Nők Országos Szövetségének Nőmunka Kiállítását a pesti Vigadóban**, mely nov. 5—11-ig van nyitva reggel 9-től este 7-ig.

A M. E. L. E. nov. 20-án d. e. 9 órakor tartja közgyűlést a deákterti diszteremben. Számos és pontos megjelenést kér **Paulik János** elnök.

Az Országos Luther Szövetség november 19-én d. e. 10 órakor a Leánykollégium disztertermében minden tagja részére zárt konferenciát tart, melyen az ágostai hitvallás lélek-, élet- és világtáformáló ereje lesz a tanulmányozás tárgya.

Egyházunk tanácsa okt. 21-én gyűlést tartott, melyen Mohr h. lelkész jelentést tett a vallástanítási munkáról. Tanításban részesül egyházunk területén 48 iskolában 46 csoportban heti 141 órában 898 tanuló. A helyettes lelkész bejelentette, hogy **Reif Pál** vallástanár súlyosan megbetegedett és előbb 6, majd utóbb még 2 heti betegszabadságot kért. **Reif** helyett **Virág Jenő** és **Váczi János** s.-lelkészek tanítanak. (E héten Reif már tanított)

A helyettes lelkész több kérvényt és hivatalos közlést mutatott be. Gaál J. cserkésztsízt kérésére a tanács felhívja a vallástanárokat, hogy tanítványaikat lehetőleg a mi cserkészcsapatunkba irányítsák. A **Weigl**-hagyaték ügye is napirendre került, de határozatra nem értett meg.

Sándy felügyelő jelentette, hogy az előjáróság és a tanács megbízatása november 23-án lejár és ezért már most kellene gondoskodni az új választás előkészítéséről. **Mohr** h. lelkész elmondta, hogy már többször akarta az egyházban a belső békességet és egyetértést helyreállítani, de eddig siker nélkül. Bizonyos jelenségekből az a vélemény alakult ki, hogy most alkalmas volna az idő, hogy a presbitérium újabb kísérletet tegyen az ellenzékkel való békés megegyezésre s azért ajánlja e célra egy bizottság kijelölését. A presbitérium több hozzászólás után kiküldött bizottságot a megegyezés dolgában való tárgyalásra.

Végül felolvastattott **Marik Ernő** másodfelügyelő levele, melyben megköszönve a tanácsnak velem szemben eddig tanusított bizalmát, másodfelügyelői állásáról lemond.

A reformáció emléknapiját budai egyházunk az idén is méltóképpen ünnepelte meg. Az ifjusági istentiszteleten Gaál vallástanár hirdette az ígét. A felnőtt gyülekezet ünnepi érzéseinek és szent elhatározásainak tolmácsa **Magócs Károly** kerületi lelkész volt, ki a 126. zsolttár 3. verse alapján fejtegette: »Hatalmasan cselekedett velünk az Ur, azért örvendezünk.« Benne alaposan képzett, tartalmas szónokot ismertünk meg, ki a szónoki hatás külső kelteivel is nagy mértékben rendelkezik. Mindkét istentiszteleten urvacsoraszta volt és karének is.

Az ifjuság d. u. 4 órakor ünnepélyt is rendezett, melyen karénnel, szavalattal és fogadalommal szerepelt, az ünnepi beszédet pedig Hüttl Armin vallástanár mondta, buzdítván a hallgatókat, hogy »fussuk meg az előttünk levő küzdőtér, nézve a hitnek fejedelmére és bevégezőjére, Jézusra.«

A Bethlen Gábor szövetség, a magyar Kálvin szövetség és az országos Luther szövetség közreműködésével megindította a reformáció emléknapiját a pesti és budai vigadóban, valamint a Deák-terti és Szilágyi Dezső-terti templomokban.

Mink a budai vigadóban vettünk részt. A 90. zsolttár eléneklése után **Dr. Csiky Gábor** unitarius missziós lelkész imádkozott. **D. Raffay Sándor** megnyitóbeszédét mondott, melyben különösen az ragadta meg figyelmünket, hogy Augsburgban most is van egy templom, hol egy ajtón lépnek be evangélikusok és róm. katolikusok s aztán az egyik jobbra, a másik balra fordul, de a templomban áhitatosan éneklő hivek szolozsmája áthallatszik a másik templomba. Augsburgban békében élnek a katolikusok az evangélikusokkal. Int a hithűségre, a reformáció örökségéhez való ragaszkodásra.

Dr. Lázár Andor kormányfőtanácsos, a reformáció korát, a reformátorokat, azok követelményeit fejtegette és ezek teljesítésére buzdított.

Ziermann Lajos kormányfőtanácsos, soproni evangélikus lelkész, az egyetemes gyámintézet elnöke szintén hosszabb beszédet mondott. A reformáció jelentőségét, a reformátorok munkáját rendkívül jól megválasztott, talpraesett hasonlatokkal és példákkal világította meg, melyek erősen bevésték a hallgatóközönség lelkébe. Mi először hallottuk a szónokot előadni és szívesen aláírjuk az énekkar egyik tagjának szinte önfeladott mondasát, hogy ez fejen taláta a szöveget és ebből viszünk emléket haza is. Az énekkar két karénnel szerepelt és pedig közmegegyezésre. Az »Erős várunk...« és a »Hymnus« eléneklésével zárult ez a felemelő hatású ünnepség. A közéneket **Peskó Zoltán** kísérte zongorán.

Az »Ev. Levél« időszakai értesítő 5. számát bemutatták nekünk október 30-án. Nem szívesen foglalkozunk vele, de egyházunk jóhiszemű tagjainak tartozunk azzal, hogy a »Mit akarunk« címmel közölt programra nézve felvilágosítással szolgáljunk. Teljesen elmellőzve azt az alaptalan sértegetést, rágalmozást és gyanúsítást, melylyel az előjáróságot és a tanácsot illetik, csak a program egyes pontjaira világítunk rá, amellyel, ha majd győzni fognak és átveszik a gyeplőt, boldogítják az egyházat. Tehát az első: *egyházközségi szabályrendelet alkotása*. Erre nézve egyelőre annyit, hogy csak nagyon laikus ember hiheti azt, hogy ilyen szabályrendelet alkotása bármit is lendítene az egyház bajain. Egyébként a szabályrendelet készen is van már, de az ellenzék turbulens viselkedése miatt még csak gondolni sem lehetett annak tárgyalására.

A második pont: *az egyházi adózás rendezése*. Ezzel egyházunk már épen tízennégy éve foglalkozik s mindaddig, míg egy újabb és jobb *törvény* nem fogja szabályozni az adózást, az ellenzék sem fog tehetni mást, mint amit eddig tettünk. Egyházunk eddig nagyon enyhén kezelte az adókérdést, végrehajtót még senkinek a nyakára nem küldött s azért nagyon furcsán hangzik, hogy a legszegényebb egyháztagok adóját akarják csökkenteni, mikor eddig úgy se fizettek semmit. Az adózást csak a törvény keretén belül lehet szabályozni; a törvény pedig elavult és rossz. Tessék tehát a zsinattartást sürgetni, hogy új és jó törvényt kapjunk. Ennek van értelme.

A harmadik pont: *az elértéktelenedett alapítványok valorizálásának ügye*. »Erről így ír: »Szégyenletes dolog, hogy eddig semmiféle kísérlet nem történt erre.« Mi azt tartjuk szégyenletesnek, hogy valaki olyan kérdésekről mond véleményt a nagy nyilvánosság előtt, amelyekhez nem ért. A valóság az, hogy a **Krückenberg**-ösztöndíjat már évek óta olyformán valorizálta a presbitérium, hogy a maga kebelében tartott gyűléseket, az utolsó két évben a közgyűlésen történt gyűlés erre a célra és így adta ki az ösztöndíjat.

Az 1929. évi közgyűlés elvben már elhatározta az alapok valorizálását és a végrehajtás tisztán csak az ellenzék *»egyházépítő«* tevékenysége miatt nem történhetett meg eddig. Ami pedig azt a további állítást illeti, hogy *»a lelépő vezetőség még az újabb alapítványokat is elköltötte«*, ez légből kapott valótlanosság. Ezek után már csak megemlítjük a többi programpontra: *»az elemi leányiskola szétválasztása és egy új templom építése.«* A mondottak alapján könnyen beláthatjuk mindenkinek, hogy ez csak nagyhangú ígérlet és üres beszéd, melyben az sem hisz, ki azt mondta, vagy leírta. A legcifrább aztán a dologban az, hogy ezt a programot a nagyobb hatás kedvéért több száz névvel hitelesítik, mintha azok *»A 2183 egyháztag által megválasztott nagybizottság tagjai«* volnának.

Nagyon jól tudjuk, hogy azt az állítólagos 2183 aláírást milyen uton szerezték össze. Emlékezzék csak vissza kiki, hogy milyen ürüggyel kérték 1929-ben az aláírásokat. Csak néhány nap múlt el a levél megjelenése óta és már elég sokan jelentették ki előttünk, hogy nevüket jogtalanul használták fel a programmal kapcsolatban.

Nem akarjuk ezt az eljárást minősíteni, de minden gondolkodó ember elképzelheti, hova jutna a mi egyházunk, ha ilyen gyenge lekiismeretű vezetőkre bízna magát, kik képesek egy alaposan megvádozott ember kedvéért egy nagy erkölcsi közösség fennállítását és egészséges fejlődését veszélyeztetni, de amellett mindig szájukban hordozzák és tolljukkal írják az Isten és a Krisztus szent nevét. *»Zért appellálunk egyházunk tagjainhoz, tegyék meg kötelességüket és mikor a tisztújuló gyűlésre szóló meghívót megkapják, érezzék a felelősséget, mellyel egyházuknak tartoznak.«* Ne mondja senki, hogy nem szereti a veszekedéseket, nem vesz részt a zavazásban. A veszekedéseket csak úgy lehet a jövőre nézve elkerülni, ha mindenki lekiismerete szerint félreismerhetetlenül nyilvánítja akaratát zavazatával. Gondolja meg mindenki, hogy csak az az egyház végezheti sikerrel szent munkáját, mely világos látású, erős akaratú és önzetlenül dolgozó vezetőket választ magának. Csak ilyen vezetők adhatnak hittestvéreiknek utbaigazítást és példát az Isten országnak, az *erkölcs, a tisztesség és tisztaság* országának építésében.

Adomány. Néhai guothfalvai Guoth Emilné (Bethaniai Mária) halála alkalmából Hüttl Ármint vallásánar koszorúmegváltás címén 100 pengő adományozott a budai ev. egyháznak az orgonajavítás céljaira.

Üzenet dr. Mohr Győzőnek, az »Ev. Levél« felelős szerkesztőjének. Ön igazi ker. nagylelkűséggel és — azért, hogy két fiát oktattam és neveitem — öszinte hálaival foglalkozik igénytelen személyemmel. Látom, hogy a legnagyobb önmegtágadással mond le arról, hogy fegyelmi ügyeim tárgyaja. Kérem, ne kinlódjék miattam. Könnyítsen a lelkén és elégítse ki a kérdezősködők lelki éhségét avval az izes csemegével, melyet az én fegyelmi ügyeim számukra jejentenek. Higyje el kérem, hogy nem érdemlek meg az Ön részéről semmi kiméletet és mint nagy bűnös, ime, magam leplezem le magamat. Igen, valóban, ellenem fegyelmet indított az Ön kebelbarátjainak panasza alapján az esperes. És más kebelbarátjai a büntetőbíró előtt is bevádoltak. Jaj, mi lesz most belőlem! De, kérem, ne aggódjék fölöttébb miattam. Lássá nekem volt már 1919-ben — szörnyű még leírni is — *kommunistaságom* miatt fegyelmim. Igaz, hogy a vörös őrség kétizben is el akart fogni az iskolában, még élnek szemtanuk, kik ezt tudják, de azért én voltam az egyedüli lelkész az egyházmegyében, aki ellen a felsőbbség ilyen természetű pert indított. A perben nem nekem volt okom szégyenkezni. 1919 nov. 30-án egy mondatot mondtam közgyűlésünk alkalmával a templomban. *E mondat* miatt engem hivatalvesztésre ítélték. De a ker. törvényszék az ítéletet megsemmisítette. 1924-ben ugyan csak egy mondat miatt fogtak perbe. Ezt a mondatot azonban sem én nem mondtam, sem más valaki. Hiába akadt tanu, aki esküt tett ellenem, nekem nem volt tanum, de sikerült a bíróságnak bebizonyítanom a vád teljes alaptalanságát és felmentettek. Akinek ilyen sok per van a háta mögött és a hajazála sem görbüit meg azokban, az nyugodtan néz az újabb perek elébe is. Persze, aki még csak egy pert éit át és olyan eredménnyel, mint Ön, azt a bizonyos kommunistaperét, az kissé vegyes érzelmekekkel gondol vissza a pörre.

Apróság! Ön lelkészünkkel szemben megindított embervadászatról is ír. Kérem, vigyázzon a tollára, hogy máskor ilyet ne írjon, mert milyen kellemetlen lehetne Önre, ha valaki ezt a megállapítást helyben hagyná, de egyben meg is toldaná azzal, hogy tulajdonképen Ön volt az, aki ezt a vadászatot 1926-ban abban a bizonyos választmányi gyűlésben megindította. Roppantul sajnálnám, ha Önnek ez ügyből kifolyólag szemrehányást tennének akkori barátai, akik az Ön akkori gondolat és érzelmvilágával eléggé ismerősök voltak és akik azt is tudni vélik, hogy mért tett Ön azután olyan nagy Pálfordulást. Tehát csak óvatosan a jövőben.

Önzetlen, nemes munkájához sok sikert kíván az Ön jóindulatára érdemtelen szerkesztőtársa: Hüttl Ármint.

Budapestre utazók figyelmébe!

A »Fébé« Ev. Diakonissza Anyaház Budapest, I., Hidegkúti-ut 123/a sz. alatti pensiójában az egyetemes gyűlések alkalmával és bármikor, szívesen lát szállásra lelkészeket, lelkésznéket és tanítókat. Akik ágyhuzatot hoznak magukkal, egyszerű vacsorával és reggelivel jelenleg személyenként napi 5 pengőt fizetnek. A szállás ágyhuzat használatára nélkül napi 2.50 pengő. Ágyhuzat használatáért 1 pengőt számítunk. A Pensio a hűvösvölgyi villamos végállomásától 2 perc. Az ut villamoson a Déák-tértlől 24 filléres átszállójeggyel, 45 perc. — Ezidőszent az egyesület József-utcai otthonában egy többágyas szobában is kapható szállás reggelivel és vacsorával napi 6 pengőért. (VIII., József-utca 4, III. em. 16.) A jelentkezéseket mindkét szállásra vonatkozólag, az igény megjelölésével, pár nappal az érkezés előtt, az egyesület I., Hidegkúti-ut 123/a. sz. alatti címére kérjük küldeni. Telefon: Aut. 645—73.

Az Evangélikus Keresztény Ifjusági Egyesület november 9-én tartja első nagy ifjusági estélyét Budapesten, VIII., Üllői-ut 24. sz. alatti Luther-otthonban, este 6 órai kezdettel. Ifjuság harcai cimen előadást tart Kemény Lajos ev. lelkész, írást magyaráz: Mohr Henrik ev. lelkész. Gazdag műsorban szerepel a Lutheránia vegyeskara.

Hegyen Épített Városra fizettek: dr. Bartel Jánosné 5, Csuka Lajos 3, Gaál Elemér 3, Höhr Rezső 3, Jaczkó Manó 3, Károlyi Sándorné 3, Kell Sándor 12, Tiszaföldvár lelkései hivatali 6, Vitovszky István 4, Wágner Erzsébet 3, Karnik Gyula 3, özv. Kruttschnitt Antalmé 3 pengőt.

Tagdíjat fizettek: özv. Bánky Donátné és Masznyik Lajos 2—2 pengőt.

Üzenet K. K.-nak. A mi figyelmünket sem kerülte el az egyházi sajtóban megjelent helytelen híradás, mintha a bányai kerület elfogadta volna a javadalmas egyházi tisztviselők házassága dolgában bemutatott szabályrendelet-tervezetet. *A kerületi közgyűlésnek a tervezetnek legfontosabb részét, — hogy t. i. a tisztviselők kötelesek legyenek köteendő házasságukhoz engedélyt kérni, melyet egy bizottság minden megindokolás nélkül meg is tagadhatna, — elvetette és csak annyit fogadott el, hogy a jav. egyházi tisztviselők csak evangélikus nővel köthetnek házasságot, azt egyháziilag megáldassák és a felsőbb hatóságnak bejelentésük.* A javaslat dolgában a végső szót az egyetemes közgyűlés fogja kimondani, remélhetőleg a jav. egyházi tisztviselők emberi jogainak teljes tisztelben tartása mellett, evangéliumi szellemben.

Háromszáz előfizetőre van szüksége, hogy megjelenhessen mindenfelé várt Játékoskönyvünk. A Játékos Könyv nagyrészt szobai társasjátékokat fog közölni. Előfizetési ára portóköltséggel együtt 1 pengő 50 fillér. Küldje be előfizetését minél előbb, hogy a könyv mihamar napvilágot láthasson. Rendelje meg továbbá a KIE szavalókönyvét. Ara 2 pengő. *Szövetségünk* vendégszobáját ajánlja továbbá előfizetőknek, tanítóknak és belmissziói munkásoknak. Használati díja naponként 1 pengő 20 fillér. Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Szövetsége, Budapest, VIII., Horánszky-utca 26, I. emelet 9.

Cellőmőlőkön ment végbe Magyarországon az első egyházmegyei ifjúsági vezetőképző tanfolyam, amikor is a kemenesaljai egyházmegye 40 lekipásztora, tanítója s buzgó fiatalembere 2 napos együttlélet alatt az ifjúsági munka legfontosabb elméleti és gyakorlati kérdéseivel ismerkedhettek meg. A tanfolyamot Molitorisz János esperes rendezte. Előadói voltak: Németh Gyula szekszárdi lelkész, Dobos Károly és Kovács Péter országos titkárok.

Világszövetségi imahét. A Keresztyén Ifjúsági Egyesületek világszövetségi imahétüket november 9—16 között tartják meg.

May Münster Cornélia operaénekesnő, áll. képesített énektanár, a Budai Zeneakadémia tanára órákat ad lakásán mindennap, vagy a Budai Zeneakadémián szerdán és szombaton d. u. ½5—½7-ig. Lakás: I., Karap-u. 5. (Déli-vasut-pályaudvar érkezési oldalától 10 perc, a Siesta-szatórium közelében.)

Dr. Pazár Zoltán fogorvos hittestvérünk, a Luther-Szövetség tagjainak kedvezményesen rendel. Rendelés: VI., Eötvös-u. 41/b. sz., I. em., délután 4—6-ig.

Szörmebundák

megbízható és olcsó minőségben

Somogyi szücs szörmeszalonjában

VIII., Rákóczi-út 23 (félemelet) Uránia mellett

40 éves protestáns cég ~ Telefon: J. 363-14

Első Magyar Általános Biztosító Társaság

Alakult 1857-ben. — Budapest, IV., Vigadó-tér 1.

A legrégebb és legnagyobb magyar biztosító intézet

Az evangélikus egyháznak harminc év óta szerződéses biztosító társasága

Fiókjai vannak az ország egész területén.

Elfogad biztosításokat a következőkre:

**Emberélet és baleset, tűz,
jég, üveg, autó, géptörés, betörés,
pénztári kiküldött kirablása, szállítmány, utipoggyász, értéküldemény, állat és szavatosság.**

A »Békehírnök« című baptista hetilapból örömmel olvastuk, hogy az aradi evangélikus egyház a baptisták Aradon tartott területi konferenciája alkalmából készítesen átengedte használatra szép templomát. És pedig nem először. A konferencián résztvevő baptista világszövetség elnöke is. Az evangélikus templomban megtartott előadásokat végighallgatta az aradi ev. lelkész, Frint Lajos is. Ezen a konferencián jelentette be Minkov bolgár kiküldött, hogy Golinciban szeptember 28-án felavatták az első, *cigányok részére szolgáló imaházat.* A konferencián képviselve voltak Románián kívül Magyarország, Jugoszlávia és Bulgária és a jelentésekből kiderült, hogy az evangéliumi munka eredményesen folyik ez országokban.

A páriák hercege. Mikor a walesi herceg Indiában járt, a magasabb kasztokba tartozó előkelőségek nagy számban gyűltek össze, hogy őt üdvözöljék és vele kezeg foghassanak. Hogy a páriákat visszoszoríthassák, korlátokat emeltek a fogadóhelyen. Mikor a herceg látta a feléje áruuló karokat, elrendelte a korlátok eltávolítását és mindenki szabadon közeledhetett feléje. Egy más alkalommal tizezer pária járult eléje, hogy a herceget üdvözölje. A tömeg előtt zászlót vittek, melynek felírása volt: »A páriák hercege.« (Sunday School Times.)

Vermes Mátyás üzletében, **Attila-körút 14-16** a legjobb pörzsölt, füstölt szalonna és hentesáru kapható.

Bácsy Péter mészáros- és hentesmester, **II., szénatéri piac, fióküzlet II., Medve-utca 19,** ajánlja elsőrendű áruít, kéri hittestvéreinek jóindulatu támogatását. Olcsó árak. Pontos kiszolgálás.

Német és francia tanítást jutányosan vállal uriaasszony. Cim a kiadóhivatalban.

Krausz Rezső kályhás- és mester II., Csalogány-u. 50, aranyéremmel kitüntetett, 75%-os hadirokkant hittestvérünket támogassuk, ki jól és olcsón dolgozik. Telefon: 546—67.

Dr. Batizfalvy főorvos, fogorvos, vállalkozik fog- és szájbetegségben szenvedő egyháztagsaink szakavatott, gondos és mérsékelt áron való kezelésére, mindennemű fogpótlásainak ellátására. Szükség esetén részletfizetésre. Forduljunk hozzá teljes bizalommal. Muzeum-körút 27. sz.

Olvasóink szives figyelmébe!

Zeiss és saját gyártmányu Speciál szemüveg, egy szemüveg olvasáshoz, íráshoz, távollátásra és vadászatra. Használt és új Zeiss binoclik és azok pontos, bárminemű javítása a legnagyobb garancia mellett.

Libál Andor
optikai specialista, lencsegyártó
Budán, II., Fő-utca 4. — Telefon: A. 535—26. — Alapítva 1846

AZ ÖREG DIÓFA ÉTTERMEI

TULAJDONOS HOFFMANN JÁNOS

I., PÁLYA-U. 3

EST ÉNKINT
CIGÁNYZENE

Esküvőkre és társasvacsorákra külön helyiségek

Arany ékszer, ezüst díszárgyát
vásároljunk Magyarország legnagyobb evangélikus ékszerüzletében

Szigeti Nándor és Fia

Budapest, IV., Muzeum-körút 31. a Nemzeti Muzeummal szemben